

O'ZBEKISTONDA INKLYUZIV TURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING DOLZARB MASALALARI

Irgasheva Nigina Saloxiddinovna
Osiyo universiteti mehmondo'stlikni
boshqarish va turizm sohasida o'qituvchi

Annotatsiya: O'zbekiston zamon talablariga mos ravishda o'z iqtisodiyotini modernizatsiya qilish, xalqaro maydonda raqobatbardosh bo'lish va fuqarolari uchun teng imkoniyatlar yaratish yo'lida turli sohalarni tubdan isloh etishga kirishgan davlatlardan biridir. Ahamiyatli yo'nalishlardan biri bu – turizm sohasida inklyuziv yondashuvni keng miqyosda joriy qilish va imkoniyati cheklangan fuqarolar uchun to'liq sharoit yaratishga intilishdir. Zamonaviy jamiyat taraqqiyotining asosiy ko'rsatkichlaridan biri, shubhasiz, inklyuzivlik tamoyillariga amal qilinishi hisoblanadi. Mazkur tamoyillarning turizm sohasiga tatbiq etilishi, bu sohaga yangi iqtisodiy va ijtimoiy ahamiyat baxsh etadi.

Kalit so'zlar: inklyuziv turizm, O'zbekiston, imkoniyati cheklanganlar, turizm infratuzilmasi, mehmonxonalar, davlat dasturlari, turizm xizmatlari, axborot tizimi, kadrlar malakasi, raqamli texnologiyalar.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan qabul qilinayotgan qaror va farmonlarda keksalar, nogironligi bo'lgan shaxslar, ayollar va yoshlar uchun turizm infratuzilmasini rivojlantirish, turizm xizmatlari sifatini oshirishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Yurtimizning har bir hududida turizm salohiyatini oshirish, ijtimoiy inklyuzivlikni kafolatlash va bu borada zamonaviy infratuzilma, yo'l va transport tizimi, mehmonxona va boshqa xizmat tarmoqlarini rivojlantirish doimiy e'tibor markazida turibdi. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi va yangi "Nogironligi bo'lgan shaxslar huquqlari to'g'risida"gi Qonun asosida, imkoniyati cheklangan fuqarolar uchun barcha sohalarda, xususan, turizm ham teng imkoniyatlar yaratish majburiyati oliy

darajada belgilangan. Natijada, so'nggi yillarda mamlakatda inklyuziv turizm yo'nalishida muayyan ishlar amalga oshirilmoqda. Ilgari asosan an'anaviy turizm yo'nalishlariga ustuvor e'tibor qaratilgan bo'lsa, hozirda zamonaviy va inklyuziv xizmatlarga ham keng imkoniyat berilmoqda. Inklyuziv turizm – bu barcha toifadagi fuqarolar, jumladan, nogironligi bo'lganlar, keksalar, bolali oilalar, turli yosh va ijtimoiy guruhlar uchun sayohat qilish imkoniyatini yaratishga qaratilgan turizm turi hisoblanadi. Inklyuziv turizmdan asosiy maqsad – kompaniyalar, turizm sohasidagi xizmat ko'rsatuvchilar va jamiyat tomonidan barcha toifadagi mijozlar uchun teng va qulay muhitni ta'minlashdir.[1]

Aynan inklyuziv turizmni rivojlantirishning dolzarb masalalariga to'xtaladigan bo'lsak, birinchi navbatda soha infratuzilmasini inklyuzivlik tamoyillariga moslashtirish muhim hisoblanadi. Shu jumladan, turizmda ishlatiladigan jamoat transportlari, mehmonxonalar, yirik diqqatga sazovor ob'yektlar, kafe va restoranlar, dam olish maskanlari, aholi punktlaridagi yo'lak va yo'llarni imkoniyati cheklangan shaxslarga moslashtirish masalasi eng dolzarb muammolaridan biri sifatida e'tirof etiladi. Sababi, ko'plab hududlarda hali ham imkoniyati cheklanganlar harakatlanish imkoniyati cheklangani, liftlar, panduslar va boshqa maxsus moslamalar yetarli emasligi kuzatiladi.[2]

Inklyuzivlikni ta'minlashda yurtimizdagi mavjud infrastruktura dastlab umumiy foydalanish uchun mo'ljallangan bo'lib, endilikda unga zamonaviy dona-dona yechimlar tatbiq etilmoqda. Xususan, Toshkent, Samarqand, Buxoro, Xiva kabi yirik sayyohlik shaharlari markaziy ko'chalarida va tarixiy yodgorliklarda, yangi qurilayotgan mehmonxonalarda panduslar, liftlar, keng eshik va yo'laklar, ertakli yurish yo'llari va maxsus joylar tashkil etilmoqda. Biroq, mamlakatning chekka hududlarida inklyuzivlik talablariga mutlaqo javob bermaydigan infratuzilmalar mavjud bo'lib, bu sohada qator muammolar hal etilishini talab etadi. Shuningdek, inklyuziv turizm sohasida kadrlar malakasini takomillashtirish, ularni maxsus kurs va

treninglardan o'tkazish, xizmat ko'rsatish madaniyatini yuqori pog'onaga ko'tarish nafaqat xizmat sifati, balki insonparvarlik va hurmat tamoyillarini mustahkamlash uchun ham zarurdir. Davlat tomonidan bu borada malakali kadrlarni tayyorlash, maxsus kurslar tashkil etilib, xorijiy tajriba asosida o'qituvchilar, gidlar va boshqa xizmat ko'rsatuvchi xodimlar malakasini oshirish bo'yicha doimiy ishlar amalga oshirilmoqda. Biroq, ushbu kurs va treninglarning barcha hududlarni qamrab olmasligi inklyuziv turizm rivojiga to'sqinlik qilmoqda.[3]

Xulosa:

Xulosa qilib aytganda, yurtimizda inklyuziv turizmni rivojlantirish istiqbollari juda keng bo'lishiga qaramasdan, hozirda qator dolzarb muammolar — infratuzilmaning yetarli emasligi, kadrlar malakasining kamligi, zamonaviy xizmatlar ta'minotidagi uzilishlar, marketing va axborot tizimining nomukammalligi, moliyaviy yetishmovchilik, xorijiy tajribaning yetarlicha joriy qilinmagani — mavjud. Ayni bir vaqtda, inklyuzivlik tamoyillari asosida amalga oshirilayotgan davlat siyosati, strategik dasturlarning samarali bajarilishi, jamiyat va xizmat ko'rsatuvchi sub'yektlarning ongini o'zgartirish, xizmat va infratuzilmani zamonaviylashtirish, marketing va axborot tizimini isloh qilish natijasida inklyuziv turizm mamlakatimizda ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishning muhim omiliga aylanadi. Keng ko'lamli chora-tadbirlar orqali har bir fuqaro va xorijiy turist uchun qulay, xavfsiz, hamda teng imkoniyatli turizm xizmatlarini joriy etish istiqboli oliy maqsadlardan biri bo'lib qoladi. Shu qatorda, O'zbekiston zamonaviy talablar asosida inklyuziv turizm turlarini ishlab chiqish va tizimli ravishda rivojlantirish orqali xalqaro maydonda turizm maskani sifatida o'z mavqeyini mustahkamlashi shubhasizdir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Alieva M.T. (2024). Development of Tourism and Territory of the Republic of Karakalpakstan. Iqtisodiy taraqqiyot va tahlil. UO'K: 338:48 (575.172)

2. The Role of Agrotourism in the Sustainable Development of Rural Areas in Uzbekistan. International Journal of Business Diplomacy and Economy, 2(7), 243-246. 12. Alieva M.T (2024).
3. Alieva, M.T, Ermekbaeva, I.P (2025). Practices and Challenges of Achieving Sustainable Tourism in Uzbekistan. American Journal of Open University Education, 2(8), 23-27.
4. Alieva, M.T (2025). Opportunities for the Development of Tourism of Historical Cities of Uzbekistan. American Journal of Open University Education, 2(5), 31-36.
5. Karimova, D. M. (2021). "Inklyuziv turizm zamonaviy bosqichda: imkoniyatlar va muammolar". Innovatsion iqtisodiyot va ta'lim, 1(6), 122-128.
6. Komilov, S. Sh. (2018). "Ekoturizm va uning O'zbekistonda rivojlanish omillari". Ekologiya va atrof-muhit jurnal, 2(4), 51-57.
7. Niyozova, G. S. (2020). "Inklyuziv turizm va uning iqtisodiy-ijtimoiy ahamiyati". O'zbekiston innovatsion rivojlanish jurnali, 8(2), 98-104.